Κόσμος – πόλεις – μητροπόλεις – συστήματα πόλεων

Αστική Γεωγραφία
2ο εξάμηνο Διάλεξη 1
Διδάσκουσα : Κρίστη Πετροπούλου

Πρώτη διάλεξη

- Αστική Γεωγραφία : βασικές έννοιες
  - Η αστική γεωγραφία ασχολείται με τα συστήματα των πόλεων και με την πόλη ως σύστημα.
  - Η αστική γεωγραφία ασχολείται με τα αστικά φαινόμενα στο χώρο και με όλα τα γεωγραφικά φαινόμενα στο εσωτερικό των πόλεων

Σχέση με άλλες επιστήμες

- Κοινωνικές
- Ανθρωπιστικές
- Φυσικές

Κλίμακες χώρου και κλίμακες χρόνου

- Ποια φαινόμενα και
- ποια γεγονότα
- σε ποια κλίμακα αναπαριστούμε

Μέθοδοι

- Ποσοτικές
- Περιγραφικές
- Ποιοτικές

1. Από την πόλη στη μητρόπολη : βασικές έννοιες.

- **Πόλη**
- **Πολεοδομικό συγκρότημα**
- **Μητρόπολη**
- **Μητροπολιτική Περιοχή**

Πόλη

Χωρική αναφορά ενός «πολιτικού οργανισμού» – Δήμος

Χρειάζεται να υπάρχει κέντρο που μπορεί να ενώνει, να κυριαρχεί και να οργανώνει την περιφέρεια.

Να έχει χαρακτηριστικές λειτουργίες

Μία αστική περιοχή κατοικίας που δεν διαθέτει τα παραπάνω δεν μπορεί να ονομάζεται πόλη.

Πολεοδομικό συγκρότημα

- Συνεχής ή σχεδόν συνεχής αστική συγκέντρωση.
- Περιλαμβάνει πολλούς Δήμους
- Εμφανίστηκε μετά την βιομηχανική επανάσταση

Μητρόπολη

- Αρχαία Ελληνικά : Μητέρα των αποικιών της πόλης
- Αρχές 20ου αιώνα, «οι πιο δυναμικές και πιο σημαντικές από τις μεγάλες αστικές συγκεντρώσεις».

Μητροπολιτική Περιοχή

- Λειτουργικός ορισμός
- Γαλλία δεκαετίες 60-70 – περιφερειακές μητροπόλεις
- ΗΠΑ δεκαετία 40– η περιοχή που ορίζεται από αστικές δραστηριότητες γύρω από μία ή πολλές πόλεις (περιλαμβάνει πολλές αστικές και περιαστικές περιοχές)
- Συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό πληθυσμού άνω των 100.000 κατοίκων
- Εχει εκτεταμένη ενδοχώρα από την οποία αντλεί πόρους,
- Εχει συγκεντρωμένο πλούτο, δραστηριότητες στρατηγικής σημασίας, και διεθνή ακτινοβολία (λόγω πανεπιστημίων, παραδοσιακών ιστορικών κέντρων, προσέλκυσης μεγάλων γεγονότων κλπ).
- Είναι έδρα μεγάλων επιχειρήσεων και διαθέτει τις απαραίτητες υποδομές προσέλκυσης τους τουλάχιστον σε εθνικό επίπεδο (δίκτυα, αεροδρόμια κλπ).
- Χαλαρές πυκνότητες αλλά συμπαγείς λειτουργίες – ρόλος των τραίνων ταχείας κυκλοφορίας και εξαφάνιση ενδιάμεσων κέντρων.

Περιαστικός χώρος

- Ο περιαστικός χώρος αποτελεί το πρώτο από άποψη χρόνου και έντασης πεδίο εκτόνωσης των αστικών πιέσεων, έναν χώρο «αναμονής» αστικοποίησης.
- Ο όρος «περιαστικός» χρησιμοποιείται συχνά στη χωροταξία και η ερμηνεία του ποικίλει κατά περίπτωση. Η προέλευσή του φαίνεται ότι ανάγεται στην επικράτηση του όρου «περιαστικοποίηση» (απόδοση του periurbanisation από το *Dezert et al. 1991*) που περιγράφει την εξάπλωση των πόλεων στη γειτονική ευρύτερή τους περιοχή και τη δημιουργία νέων καταστάσεων και σχέσεων στον ευρύτερο της πόλης χώρο. Είναι διαφορετικός στις αγγλοσαξονικές από τις μεσόγειες πόλεις που χαρακτηρίζονται από τη δεκαετία 80 από την λεγόμενη διάχυτη αστικοποίηση.

- *Πηγές : Αγγελίδης Μ. 2000, σσ.111-119, Moriconi-Ebrard F., 2000, Beaujeu-Garnier J., 1995, Petropoulou C.,2003, Πετροπούλου και Παγκας 2006.*

Από την Αστικοποίηση στην Μητροπολεοποίηση

- Διαδικασία συγκέντρωσης μεγάλου ποσοστού του πληθυσμού, καθώς και πολλών λειτουργιών, δραστηριοτήτων και πλούτου σε μητροπολιτικές περιοχές και όχι απλώς σε πόλεις ή γενικά σε αστικές περιοχές

Παράδειγμα : Θεσσαλονίκη

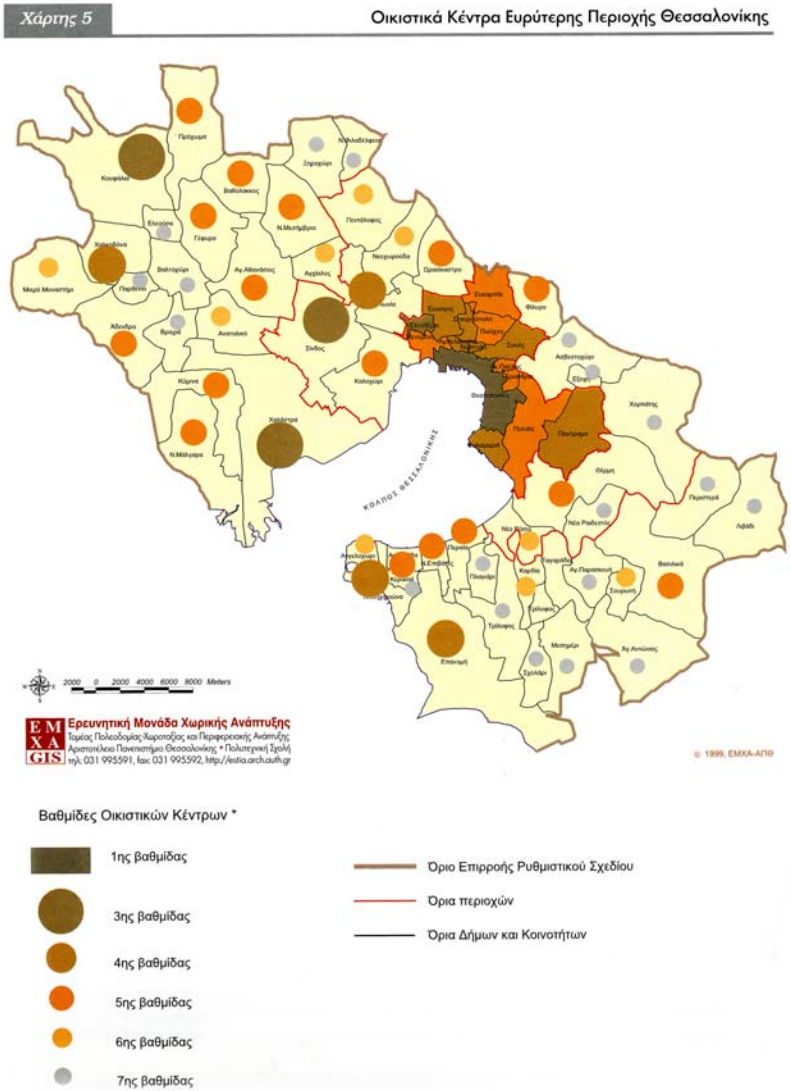

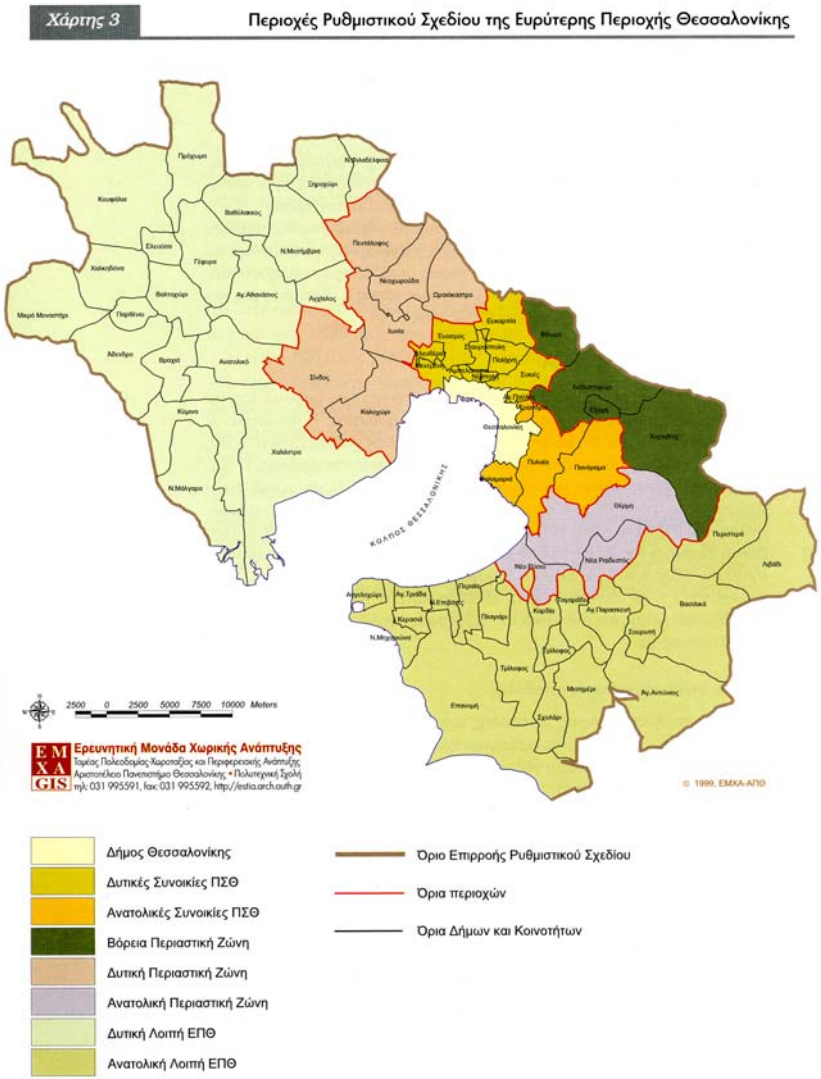

ΑΛΛΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

- **Αστικό Σύστημα**
- **Μεγάπολη**
- **Παγκόσμια Πόλη**
- **Μετάπολη**

Μεγαπόλεις

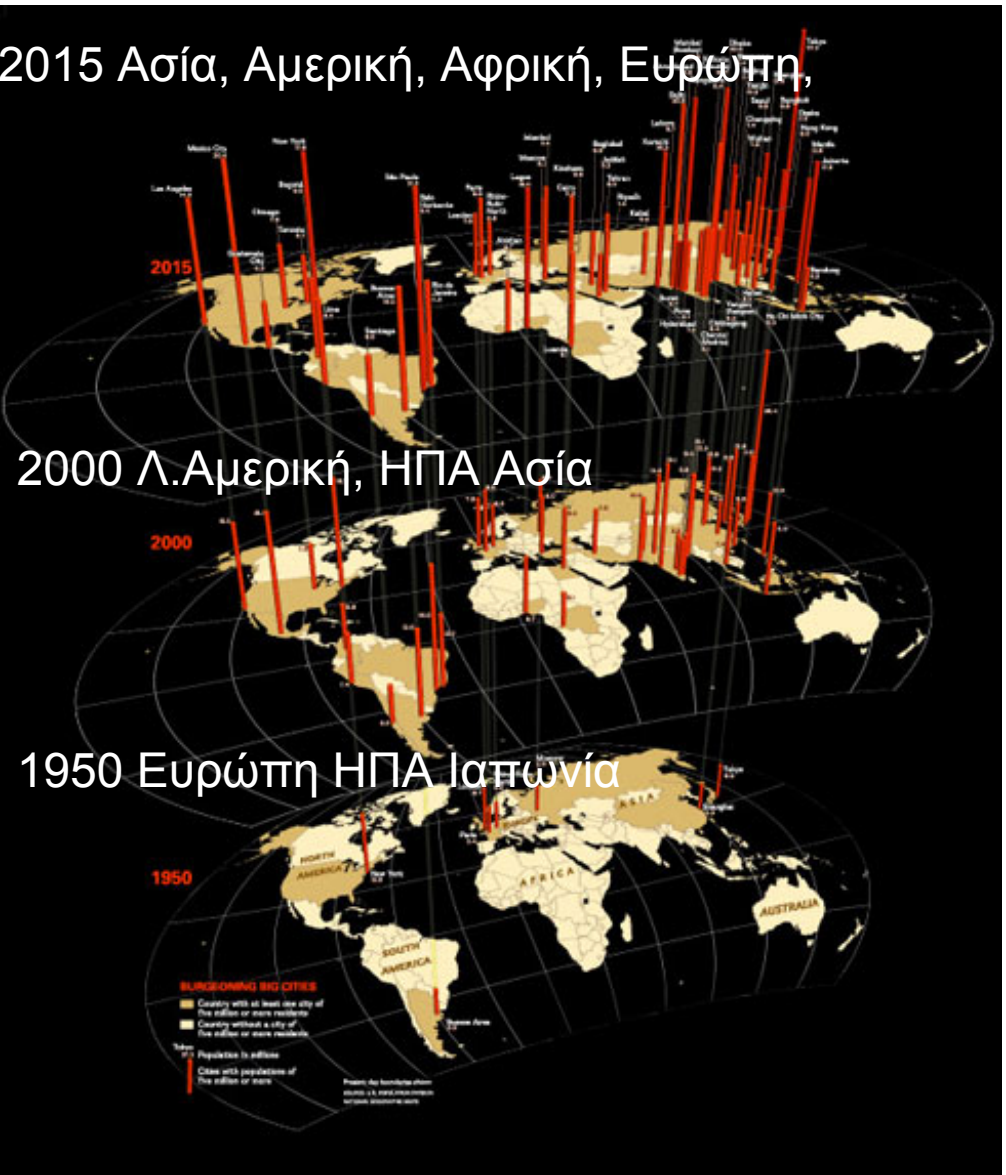

2007	2025 (πρόβολή)
1, Τόκυο 35676εκ	1, Τόκυο 36400
2, Μεξικό 19028εκ	2, Μουμπάι 26385εκ
3, Ν. Υόρκη 19040εκ	3, Δελχί 22498εκ
4, Σαό Πάουλο 18845	4 Ντάκα 22015εκ
5, Βομβάη 18978	5, Σαό Πάουλο 21428
6, Δελχί 15926	6, Μεξικό 21009
…	
19, Κωνστ/πολη 10061	20, Κωνστ/πολη 12102

Αστικό Σύστημα

- *(χαρακτηριστικός συγγραφέας **B.Berry**)*
- Η πόλη είναι ένα σύστημα μέσα σε ένα σύστημα
- Αρχές δεκαετίας 80 ΗΠΑ
- Αστικό κοινωνικό και οικολογικό σύστημα. Βλέπε διάλεξη πρώτου έτους «Πόλη και περιβάλλον»

Μεγάπολη

- Προέρχεται από την αρχαία ομώνυμη τοποθεσία
- Είναι σύγχρονη έννοια που δηλώνει την πολύ-κεντρικότητα, περιλαμβάνει πολλές πόλεις
- *Claval et Sanguin, 1997*

Παγκόσμια Πόλη

- Μητρόπολη παγκόσμιας εμβέλειας
- *(χαρακτηριστικός συγγραφέας P. Hall* – εξελικτική θεωρία: - αντίστροφη αστικοποίηση)
- HALL P., The world cities.London University Press, 1983

Μετάπολη

- Το σύνολο της έκτασης στην οποία οι κάτοικοι οι οικονομικές δραστηριότητες και οι περιοχές (ή τμήματα αυτών), είναι ενσωματωμένες στην καθημερινή λειτουργία μιας μητρόπολης. Οι περιοχές είναι δομικά ετερογενείς και όχι απαραίτητα συνεχόμενες.
- *(χαρακτηριστικός συγγραφέας **F. Ascher**)*

Πλάνο 2ης διάλεξης

1. Το σύστημα των πόλεων (Ελλάδα)
2. Οι πόλεις στον κόσμο : πληθυσμός, κατανάλωση
3. Δείκτες και παγκόσμιοι χάρτες – χαρτογράμματα
4. Μητροπόλεις : κατατάξεις - προβλήματα

Περιήγηση μέσω του διαδικτύου σε επιλεγμένες πόλεις.

- Παρουσίαση της εργασίας.
- Οδηγίες για τη χρήση υποβάθρων, χαρτών, οπτικοακουστικού υλικού και βιβλιογραφίας.